

# Programme of **Inclusion** for Migrant People at risk of social exclusion.

## Hurtigstartguide

### National vejledning til sprogundervisning for migranter

En praktisk introduktion til sproglærere og undervisere, der arbejder med migranter — udarbejdet til fagpersoner uden specialiseret baggrund i kritisk pædagogik, postkolonial teori eller akademisk lingvistik.

| Dokument                   | Hurtigstartguide til PIPE's vejledning i sprogundervisning                                            |
|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Målgruppe                  | Sproglærere, frivillige undervisere, voksenundervisere og socialpædagoger, der arbejder med migranter |
| Vejledning, der opsummeres | D2.3 — Vejledning i undervisning i det nationale sprog for migranter (8 moduler)                      |
| Projekt                    | PIPE — Program for inklusion af migranter i risiko for social eksklusion                              |
| Dato                       | 2026                                                                                                  |

## Sådan bruger du denne Hurtigstartguide

PIPE's vejledning i sprogundervisning er en omfattende ressource på mere end 280 sider, som dækker otte moduler: pædagogisk uddannelse, undervisningsmaterialer, interkulturel uddannelse, styrkelse af migranter, kritisk refleksion, ligestilling mellem kønnene, bæredygtighed og digitale kompetencer. Vejledningen er grundig, stringent og evidensbaseret — og den er skrevet med en teoretisk dybde, som kan virke overvældende for fagpersoner, der søger umiddelbar og praktisk vejledning.

Denne Hurtigstartguide er relevant for dig, hvis:

- Du er ny i PIPE-projektet og ønsker et overblik, før du går i dybden med den fulde vejledning.
- Du er en erfaren lærer, men ikke har en faglig baggrund i kritisk pædagogik, postkolonial teori eller kønsstudier.
- Du har begrænset tid til læsning, men ønsker at forstå vejledningens centrale idéer og anvende dens anbefalinger i din praksis.
- Du er underviser eller koordinator og ønsker hurtigt og let tilgængeligt at introducere vejledningen for kolleger.

Denne Hurtigstartguide erstatter ikke den fulde vejledning — den fungerer som en bro til den. Hvert afsnit indeholder en henvisning til det relevante modul, så du ved, hvor du kan gå videre, når du er klar til at læse mere i dybden.

### Den ene idé, du bør kende, før du læser videre

PIPE-vejledningen bygger på én overordnet idé, som går igen i alle otte moduler: sprogundervisning for migranter bør være en handling præget af modtagelse og inklusion — ikke assimilation.

Det betyder, at undervisningen bør tilrettelægges, så migranternes kulturelle identiteter, sprog og viden respekteres og inddrages — ikke erstattes af værtslandets sprog og kultur.

Alle de praktiske anbefalinger i vejledningen udspringer af dette princip.

## Hurtig reference: centrale begreber på tværs af alle 8 moduler

Følgende tabel opsummerer de vigtigste begreber fra hvert modul. Brug den som reference i forbindelse med planlægning, refleksion og samtaler om faglig udvikling med kolleger.

| Modul                           | Centralt begreb at holde fast i                                                                                                                    |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 — Pædagogiske grundlag        | Velkomstpædagogik: Undervis i værtslandets sprog som en handling præget af velkomst og modtagelse, ikke assimilation.                              |
| 2 — Undervisningsmaterialer     | Kritisk valg af materialer: Ingen ressource er neutral — gennemgå alle materialer med fokus på kulturel repræsentation og praktisk tilgængelighed. |
| 3 — Interkulturel uddannelse    | Etik omkring kulturel blanding: Stræb efter ægte kulturel udveksling og gensidig forandring, ikke blot sameksistens på sikker afstand.             |
| 4 — Styrkelse af migranter      | Ressourcebaseret perspektiv: Dine kursister og elever har ekstraordinære styrker. Byg videre på dem.                                               |
| 5 — Kritisk refleksion          | Sprogundervisning som en politisk handling: Hver beslutning enten forstærker eller udfordrer social ulighed.                                       |
| 6 — Ligestilling mellem kønnene | Intersektionalitet: Migrantkvinders sårbarhed formes samtidig af køn, migration, sprog, social klasse og identitet.                                |
| 7 — Bæredygtighed               | Solastalgi og klimaretfærdighed: Økologiske temaer er personlige og politiske, ikke abstrakte.                                                     |
| 8 — Digitale kompetencer        | Digikultur: Digital dannelse handler ikke blot om funktionel anvendelse — den omfatter også kulturel og samfundsmæssig deltagelse.                 |

## Hvor går du videre herfra?

### Hvis du vil gå mere i dybden

Hvert modul i den fulde vejledning indeholder en Toolkit-sektion (Værktøjskasse) med udvalgte nationale ressourcer — links, værktøjer, læsestof og praktiske materialer — for hvert land i PIPE-partnerskabet.

Disse er blandt de mest umiddelbart anvendelige ressourcer i vejledningen og udgør et godt udgangspunkt for at udvikle din praksis yderligere inden for et hvilket som helst modul.

## **PIPE Platform**

Alle materialer i PIPE's Toolkit — herunder denne vejledning, Handlingsplanen for kulturel træning og Diagnoseværktøjet — er tilgængelige på PIPE-platformen:

**[pipe-platform.eu](https://pipe-platform.eu)**

Platformen er organiseret omkring tre akser — Sprog, Kultur og Mangfoldighed — og indeholder nationale ressourcer på alle seks partnerlandes sprog.

## **Diagnoseværktøjet**

Er du i tvivl om, hvor din nuværende professionelle praksis befinder sig på Kontinuummet for kulturel kompetence? Udfyld PIPE's diagnostiske spørgeskema. Det tager kun 5–10 minutter og genererer en personlig træningsplan. Det er tilgængeligt på PIPE-platformen.

## **Den kulturelle handlingsplan**

Hvis du ønsker at udvikle et træningsprogram i kulturel kompetence for din organisation eller institution, giver PIPE's vejledning og handlingsplan for kulturel træning (D2.4) en komplet ramme — fra den indledende diagnose til handling på lokalsamfundsniveau. Den er direkte knyttet til indholdet i denne vejledning om sprogundervisning.

### **Et afsluttende ord**

Hver undervisningsgang, du gennemfører med en migrant, er på sin vis en politisk handling. Den kan enten være med til at fastholde de vilkår af usikkerhed og usynlighed, som mange migranter oplever, eller den kan bidrage — én samtale, ét ord, ét øjeblik af anerkendelse ad gangen — til at styrke deres evne til at deltage, gøre deres rettigheder gældende og føle, at de hører til.

Denne vejledning findes, fordi de mennesker, der har udviklet den, tror på, at sprogundervisere kan gøre en reel forskel.

Denne Hurtigstartguide er en invitation til at opdage, hvordan denne forskel kan se ud i dit eget undervisningsrum.

# Modul 1 — Grundlaget: hvorfor og hvordan man underviser

Modul 1 — Fuld titel: Pædagogisk uddannelse til undervisning i nationale sprog for migranter

## Det skal du vide

At lære værtslandets sprog er noget af det vigtigste, en migrant kan gøre for sin integration — i forhold til beskæftigelse, social deltagelse, adgang til sundhedsydelser og deltagelse i samfundslivet. Som underviser er din opgave ikke blot at formidle ordforråd og grammatik, men også at skabe de betingelser, der gør det muligt for læring at finde sted effektivt og menneskeligt.

## De fire færdigheder — og hvorfor praksis i virkelige situationer er vigtig

Vejledningen omfatter alle fire sprogfærdigheder: lytteforståelse, læseforståelse, skriftlig fremstilling og mundtlig kommunikation. Hovedbudskabet er enkelt: Sprog skal øves i virkelige, varierede og meningsfulde situationer — ikke kun gennem kontrollerede øvelser.

Jo mere dine kursister bruger sproget til ting, der faktisk betyder noget for dem, desto hurtigere og mere holdbart vil de lære.

## Tre praktiske principper for undervisningen

| Princip           | Hvad det betyder                                                                                                                 | I praksis                                                                                                                                                          |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Velkomstpædagogik | Undervis i værtslandets sprog på en måde, der respekterer og inddrager kursisternes kulturelle identiteter og oprindelige sprog. | Brug kursisternes egne kulturelle referencer som eksempler. Undgå materialer, der antyder, at værtslandets kultur er bedre. Fremhæv flersprogethed som en styrke.  |
| Læringsautonomi   | Hjælp kursisterne med at sætte deres egne mål og tage ansvar for deres læringsforløb.                                            | Undervis i teknikker til målsætning. Brug værktøjer til selvevaluering. Spørg kursisterne, hvad de ønsker at opnå, og design opgaver med udgangspunkt i disse mål. |

|                     |                                                                                     |                                                                                                                                                                                               |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Formativ evaluering | Evaluer løbende og med henblik på at understøtte læring, ikke kun ved afslutningen. | Giv konkret og konstruktiv feedback under og efter aktiviteter. Fokuser på det, kursisterne kan, ikke kun på det, de endnu ikke kan. Tilpas undervisningen på baggrund af det, du observerer. |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### Hurtig reference: centrale begreber fra Modul 1

Velkomstpædagogik — undervisning som en handling præget af velkomst, ikke assimilation.

Dialog mellem epistemologier — at forstå læringssituationen som en reel gensidig udveksling af viden.

Læringsautonomi — kursistens evne til at regulere sin egen læring og tage ansvar for den.

Formativ evaluering — løbende, procesorienteret feedback, der understøtter læringen.

## Modul 2 — Valg og evaluering af undervisningsmaterialer

Modul 2 — Fuld titel: Analyse af undervisningsmaterialer til sprogindlæring

### Det skal du vide

Intet undervisningsmateriale er neutralt. Hver ressource — lærebog, app, video eller arbejdsark — indeholder bestemte antagelser om kursister, kulturer og om, hvad sprog bruges til.

At vælge materialer kritisk er en central professionel kompetence, ikke en teknisk detalje.

### Syv spørgsmål, du bør stille om et materiale, før du bruger det

1. Passer det til mine kursisters alder, læse- og skrivefærdigheder, modersmål og tidligere uddannelsesbaggrund?
2. Anerkender det, at mine kursister taler flere sprog, eller antager det, at de starter fra nul?
3. Er instruktionerne klare og tilgængelige for kursister med forskellige uddannelsesmæssige baggrunde?
4. Er progressionen logisk — fra styrede til friere aktiviteter? Bliver ordforråd og strukturer genbrugt og konsolideret?
5. Udvikler materialet alle fire sprogfærdigheder eller kun nogle af dem?
6. Er den pædagogiske tilgang gennemsigtig — kan jeg forstå den og tilpasse den?
7. Repræsenterer materialet migrant- og minoritetsgrupper på en værdig måde, eller reproducerer det stereotyper?

### Fem praktiske kriterier i sprogundervisning for migranter

| Kriterium                  | Hvorfor det er vigtigt for migrantkursister                                                 |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gratis eller billigt       | Mange kursister og organisationer har meget begrænsede økonomiske ressourcer.               |
| Design til flere niveauer  | Migrantgrupper er næsten altid heterogene med hensyn til sprogligt niveau.                  |
| Kompatibelt med smartphone | For mange migranter er smartphonen den eneste personlige digitale enhed.                    |
| Let at bruge               | Komplekse brugerflader udgør en barriere, især i de tidlige faser.                          |
| Tilgængeligt offline       | Internetforbindelse kan ikke tages for givet — især ikke i modtagecentre og landdistrikter. |

### Praktisk tip

Materialer, du selv udvikler — altså ressourcer, der er designet specifikt til dine egne kursister — giver den højeste grad af kulturel relevans og tilpasning til den konkrete kontekst.

Det tager tid at udarbejde dem, men de giver ofte de bedste resultater. Del det, du udvikler, med kolleger — så bliver investeringen i tid og arbejde endnu mere værdifuld.

## Modul 3 — Interkulturel uddannelse i sprogundervisningen

Modul 3 — Fuld titel: Interkulturel uddannelse og etikken i kulturel blanding

### Det skal du vide

Et interkulturelt undervisningsrum er ikke blot et sted, hvor kursister med forskellige baggrunde er samlet. Det er et rum, hvor denne mangfoldighed aktivt anerkendes, værdsættes og bruges som en ressource i alles læring.

Det kræver et perspektivskifte: fra at formidle værtslandets kultur til at facilitere et reelt møde mellem forskellige kulturelle former for viden og perspektiver.

### Multikulturel eller interkulturel — hvorfor forskellen er vigtig

| Multikulturel                                                 | Interkulturel                                                         |
|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| Forskellige kulturer eksisterer side om side i det samme rum. | Forskellige kulturer mødes aktivt, går i dialog og påvirker hinanden. |
| Kulturelle forskelle tolereres.                               | Kulturelle forskelle undersøges, udfordres og værdsættes.             |
| Underviseren formidler viden om værtslandets kultur.          | Underviseren faciliterer en gensidig udveksling af viden.             |
| Migranter forventes at tilpasse sig.                          | Alle deltagere — også underviseren — forandres gennem mødet.          |

### Fem strategier til interkulturel læring i undervisningen

- Perspektivskifte: Bed kursisterne om at analysere den samme situation ud fra perspektivet hos en person med en anden kulturel baggrund.
- Gennemgang af stereotyper: Gennemgå regelmæssigt dine materialer og din undervisningspraksis for stereotyper — også de positive eller tilsyneladende harmløse.
- Flersprogede opgaver: Design aktiviteter, der giver plads til og opmuntrer kursisterne til at bruge hele deres sproglige repertoire — inklusive deres modersmål.
- Interkulturelle konflikter som læringsindhold: Når kulturelle spændinger opstår i undervisningen, så anerkend dem og arbejd aktivt med dem i stedet for at forsøge at glatte dem ud eller ignorere dem.

- Møder med lokalsamfundet: Organisér eller faciliter kontakter mellem kursisterne og medlemmer af værtsamfundet — struktureret, forberedt og med efterfølgende refleksion.

### **Etikken i kulturel blanding i én sætning**

Sprogundervisning, der bygger på etikken i kulturel blanding, beder ikke migranter om at opgive deres kultur for at lære værtslandets sprog. Den skaber i stedet et rum, hvor både værtslandets sprog og migranternes viden beriges gennem mødet med hinanden.

## Modul 4 — Styrkelse af migranter gennem sprog

Modul 4 — Fuld titel: Styrkelse af migranter gennem sprog

### Det skal du vide

Dine kursister kan have oplevet — eller stadig opleve — alvorlige sårbarhedssituationer: menneskehandel, udnyttelse, kønsbaseret vold, racisme eller juridisk usikkerhed.

Du er ikke socialrådgiver, men du kan være en af de fagpersoner, som dine kursister har størst tillid til. Grundlæggende viden om disse forhold beskytter både kursisterne og din egen professionelle praksis.

### Tre typer sårbarhed, du kan møde

| Type                                                      | Eksempler                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Sårbarhed knyttet til årsagerne til at forlade hjemlandet | Forfølgelse, konflikt, fattigdom, miljøkatastrofer, vold i familien.                      |
| Sårbarhed oplevet under og efter migrationen              | Menneskehandel, menneskesmugling, arbejdsudnyttelse, frihedsberøvelse, familieseparation. |
| Sårbarhed knyttet til identitet eller personlige forhold  | Irregulær opholdsstatus, LGBTQ+-identitet, handicap, status som uledsaget mindreårig.     |

### Hvad sprogundervisere kan gøre

- Integrér viden om rettigheder i undervisningen: At vide, hvordan man får adgang til sundhedsydelser, uddannelse, arbejdstagerrettigheder og juridisk hjælp, er både presserende og meningsfuldt sproginhold.
- Kend de lokale støttetilbud og mulighederne for henvisning. Du behøver ikke selv at yde støtten — det afgørende er, at du ved, hvor du kan henvise folk.
- Genkend advarselssignaler: pludseligt fravær, ændret adfærd, tegn på mistriivsel eller modvilje mod at tale om bestemte emner. Rapporter bekymringer gennem de relevante kanaler i din organisation.
- Undervis eksplicit i sikkerhedsrelateret ordforråd: ord for vold, udnyttelse og diskrimination; hvordan man beder om hjælp; hvordan man indberetter eller anmelder en hændelse.
- Skift perspektiv: Dine kursister defineres ikke af deres sårbarheder. De er mennesker med ekstraordinær modstandskraft, flersprogede færdigheder, interkulturelle kompetencer og professionel erfaring, som værtsamfundet alt for ofte ikke anerkender.

### **Vigtigt: grænserne for din professionelle rolle**

Sprogundervisere er ikke terapeuter, beskyttelsesansvarlige eller juridiske rådgivere.

Din rolle er at give information, skabe trygge rammer for læring og foretage passende henvisninger, når du identificerer en bekymrende situation.

At kende grænserne for sin professionelle rolle er lige så vigtigt som at vide, hvad man skal gøre inden for disse grænser.

## Modul 5 — Kritisk refleksion over sprogundervisning

Modul 5 — Fuld titel: Kritisk refleksion over sprogundervisning for migranter

### Det skal du vide

Dette er vejledningens teoretisk mest krævende modul. Dets centrale argument kan dog formuleres enkelt: Undervisning i det nationale sprog for migranter er en politisk handling.

Hver eneste didaktiske beslutning — hvilke materialer der bruges, hvordan der evalueres, hvilke kulturelle emner der inddrages — kan enten forstærke eller udfordre de sociale uligheder, som dine kursister møder. Der findes ingen neutral mulighed.

### Tre spørgsmål, du bør stille om din egen praksis

#### Refleksionsspørgsmål til sprogundervisere

1. Hvis viden tæller i mit undervisningsrum? Behandler jeg mine kursisters kulturelle og sproglige viden som en ressource eller som noget, der skal erstattes?
2. Hvad er det egentlige formål med min undervisning? Hjælper jeg mine kursister med at kommunikere, deltage og gøre deres egne interesser og rettigheder gældende — eller hjælper jeg dem primært med at opfylde institutionelle krav?
3. Hvad fortæller de materialer, jeg bruger, om migranter? Fremstiller de migranter som aktive subjekter og aktører eller som passive modtagere af værtsamfundets hjælp?

### Sproglige rettigheder: hvad de er, og hvorfor de er vigtige

International ret — herunder UNESCO-erklæringer og Europarådets sprogpoltiske rammer — anerkender, at migranter og flygtninge har sproglige rettigheder: retten til, hvor det er muligt, at modtage undervisning på deres modersmål samt retten til beskyttelse mod diskrimination på baggrund af det sprog, de taler.

I praksis bliver disse rettigheder ofte tilsidesat eller ignoreret. Sprogundervisere, der forstår dette, kan udvikle mere retfærdige undervisningsprogrammer og arbejde for bedre vilkår for deres kursister inden for deres egne institutioner.

### Den nye didaktik i praksis: fire forpligtelser

- Behandl dine kursisters erfaringer som en del af undervisningsindholdet, ikke som baggrundsstøj.

- Design aktiviteter, der udvikler evnen til at deltage og handle som borger samtidig med de kommunikative færdigheder.
- Udfordr undervisningsmaterialer, der fremstiller værtslandets kulturelle normer som universelle eller overlegne.
- Betragt undervisningsrummet som et fællesskab for undersøgelse og læring, hvor spørgsmål er velkomne, kompleksitet respekteres, og ingen — heller ikke underviseren — har alle svarene.

## Modul 6 — Ligestilling mellem kønnene i sprogundervisningen

Modul 6 — Fuld titel: Ligestilling mellem kønnene i sprogundervisning for migranter

### Det skal du vide kow

Ligestilling mellem kønnene er ikke et valgfrit tillæg til sprogundervisningen. Migrantkvinder møder specifikke og overlappende former for sårbarhed, som samtidig hænger sammen med køn, migrationsstatus, sprog, økonomisk afhængighed og kulturel isolation.

Sproglige barrierer forværrer disse sårbarheder. Undervisningsrummet kan være et sted, hvor kursister udvikler det ordforråd, den viden og den solidaritet, de har brug for for at beskytte sig selv og hinanden.

### Former for kønsbaseret vold, som du bør kende

| Kategori                     | Omfatter                                                                             |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Fysisk                       | Overfald, fysisk tvang, vold i nære relationer.                                      |
| Psykologisk / følelsesmæssig | Ydmygelse, trusler, isolation, kontrollerende tvang.                                 |
| Økonomisk                    | Kontrol over adgang til penge, arbejde, uddannelse eller dokumenter.                 |
| Seksuel                      | Chikane, seksuelle overgreb, såkaldt korrigerende voldtægt, tvang.                   |
| Digital / online             | Cybermobning, deling af billeder uden samtykke, sextortion, onlinechikane.           |
| Kulturel / religiøs          | Praksisser, der krænker individuelle rettigheder i kulturens eller religionens navn. |

### Hvad sprogundervisere kan gøre

- Undervis eksplicit i ordforråd om køn og sikkerhed: ord til at kunne sætte navn på vold, rettigheder og støttetilbud er vigtigt og presserende sprogindhold.

- Kend de lokale specialiserede tilbud: tilbud til personer udsat for vold i nære relationer, retshjælp, sundhedsydelser og muligheder for henvisning — helst på kursisternes eget sprog, hvor det er muligt.
- Skab trygge rammer for samtaler om følsomme emner: signalér tydeligt, at undervisningsrummet er et sted, hvor disse emner kan nævnes og diskuteres uden fordømmelse.
- Anvend et intersektionelt perspektiv: migrantkvinders erfaringer kan ikke reduceres til køn alene; migrationsstatus, sprog, social klasse og etnicitet spiller også sammen på samme tid.
- Undgå at præsentere ligestilling mellem kønnene som en værdi fra værtslandets kultur, der skal overføres til migranter. Betragt det i stedet som en fælles ambition, der kommer til udtryk på forskellige måder i forskellige kulturer, og skab plads til kursisternes egne erfaringer og viden.

### **Vigtigt: ligestilling handler ikke kun om kvindelige kursister**

At arbejde med køn i sprogundervisningen gavner alle kursister — mænd, kvinder og nonbinære personer.

At forstå kønsdynamikker, genkende magtrelationer og udvikle respektfulde kommunikationsfærdigheder er kompetencer, der er relevante for alles samfundsmæssige og professionelle liv.

## Modul 7 — Bæredygtighed og grøn pædagogik

Modul 7 — Fuld titel: Bæredygtighed: økologiske praksisser for sprogindlæring

### Det skal du vide

Økologisk bæredygtighed hænger direkte sammen med migration. Mange migranter er blevet fordrevet af klimarelaterede hændelser eller har direkte erfaring med tørke, oversvømmelser eller jordforringelse.

Miljøtemaer er derfor ikke abstrakte i undervisningen. De er personlige. Samtidig giver de rige og meningsfulde muligheder for sprogindlæring på alle niveauer.

### Solastalgi: et ord, dine kursister kan have brug for

Solastalgi er den følelsesmæssige belastning, der opstår som følge af miljøforandringer i det sted, hvor man bor eller føler sig hjemme — sorgen og desorienteringen, der kan opstå, når det landskab eller miljø, man føler tilknytning til, bliver beskadiget eller ødelagt.

Mange migrantkursister bærer sådanne erfaringer med sig. At give dem et ord for det — og et sprog til at beskrive det — er en handling præget af anerkendelse og værdighed.

### Grøn pædagogik: praktiske udgangspunkter

- Miljøtemaer som sprogindhold: klimaforandringer, fødevarer systemer, biodiversitet, bæredygtigt forbrug, miljørettigheder og aktivisme giver autentiske kommunikative sammenhænge på alle niveauer i CEFR.
- Udendørs læring: tag undervisningen med udenfor, når det er muligt — til parker, haver, markeder eller lokalområdet. Autentiske miljøer støtter tilegnelsen af ordforråd og styrker følelsen af tilhørsforhold til værtsområdet.
- Nytt undervisningen til verdensmålene: Verdensmål 4 (Kvalitetsuddannelse), 10 (Mindre ulighed), 13 (Klimaindsats) og 16 (Fred, retfærdighed og stærke institutioner) giver en anerkendt international ramme for at begrunde økologisk indhold i sprogprogrammer.
- Vis bæredygtig praksis i handling: reducer unødvendige udskrifter, genbrug og tilpas materialer, og vælg digitale løsninger, hvor det er hensigtsmæssigt. Sammenhængen mellem det, du underviser i, og den måde, du underviser på, har betydning.

### **Klimaangst i undervisningen**

Nogle kursister — især unge og personer med direkte erfaring med klimarelateret fordrivelse — kan opleve betydelig følelsesmæssig belastning, når miljømner bliver taget op.

Anerkend denne reaktion, når den opstår. Klimaangst er en legitim følelsesmæssig reaktion på reel information og reelle risici, ikke et problem, der bør afvises eller nedtones.

Den følelsesmæssige dannelsesdimension i miljøundervisning er lige så vigtig som den kognitive.

## Modul 8 — Digitale kompetencer for inklusion

Modul 8 — Fuld titel: Digitale kompetencer for inklusion og uddannelse

### Det skal du vide

I moderne europæiske samfund er digitale kompetencer nødvendige for fuld deltagelse i samfunds- og civillivet.

Offentlige tjenester, beskæftigelse, sundhedsydelser, uddannelse og deltagelse i samfundslivet foregår i stigende grad via digitale platforme — og disse platforme fungerer på værtslandets sprog.

Digitale og sproglige barrierer forstærker hinanden. Begge dele skal håndteres samlet.

### Fire områder for digitale kompetencer hos migrantkursister

| Område                          | Centrale færdigheder                                                                                             | Eksempler på opgaver i sprogundervisningen                                                               |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tilgængelighedsværktøjer        | Bruge Immersive Reader, live-undertekster og oversættelse i realtid.                                             | Øve brugen af Immersive Reader til at læse en nyhedsartikel på værtslandets sprog.                       |
| Digital hverdag                 | Navigere i offentlige digitale selvbetjeningsløsninger, håndtere databeskyttelse og identificere falske nyheder. | Simulere onlinebestilling af en tid i sundhedsvæsenet på værtslandets sprog.                             |
| Læring og arbejde               | Onlinejobansøgninger, digitalt CV og adgang til uddannelsesplatforme.                                            | Skrive og formatere et CV ved hjælp af en online skabelon; øve en digital jobansøgning.                  |
| Digital kultur og medborgerskab | Deltage i onlinefællesskaber, gøre brug af digitale rettigheder og udvikle kritisk mediekompetence.              | Analysere et opslag på sociale medier om migranter og skelne mellem fakta, holdninger og misinformation. |

## **Falske nyheder og migrantkursister: en særlig risiko**

Misinformation om migrationspolitik, adgang til sundhedsydelser, arbejdstagerrettigheder og juridisk status spredes i stort omfang — både på værtslandets sprog og i migrantfællesskaber på andre sprog.

At lære kursister at kontrollere information, vurdere kilder og genkende manipulerende indhold er både en kritisk mediekompetence og en sproglig færdighed.

Indarbejd så vidt muligt faktatjek og kildekritik i dine sprogundervisningsforløb.

## **Digikultur: digital deltagelse som kulturel deltagelse**

Digitale værktøjer er ikke kun funktionelle — de er også kulturelle.

Brug dem til at støtte kursisternes deltagelse i kulturlivet både i deres oprindelsesfællesskaber og i værtsamfundet: få adgang til kulturelt indhold, skabe og dele eget indhold og deltage i det digitale civilsamfund.

Det er en form for empowerment, ikke blot digital træning.